

Brusel 18. března 2024
(OR. en)

7065/24

Interinstitucionální spis:
2024/0054 (NLE)

ENER 98
ENV 226
CLIMA 89
IND 108
RECH 88
COMPET 233
ECOFIN 245

PRÁVNÍ PŘEDPISY A JINÉ AKTY

Předmět: DOPORUČENÍ RADY o pokračování koordinovaných opatření ke
snížení poptávky po plynu

DOPORUČENÍ RADY

ze dne ...

o pokračování koordinovaných opatření ke snížení poptávky po plynu

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 ve spojení s čl. 194 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Cílem tohoto doporučení je vyzvat členské státy, aby pokračovaly v současných opatřeních ke snížení poptávky po plynu přijatých podle doporučení Rady (EU) 2022/1369¹ v zájmu dosažení 15% snížení poptávky po plynu ve srovnání s referenčním obdobím od 1. dubna 2017 do 31. března 2022. Účelem tohoto doporučení je rovněž vyzvat členské státy, aby pokračovaly v podávání zpráv Eurostatu o snížení poptávky, včetně rozčlenění podle odvětví.
- (2) Nařízení (EU) 2022/1369 bylo přijato s ohledem na krizi v oblasti dodávek plynu způsobenou útočnou Ruskou válkou proti Ukrajině. Zaměřuje se na dobrovolné a, v případě potřeby, povinné snížení poptávky po plynu v Unii, usnadnění plnění kapacit zásobníků, zvládnutí cenových výkyvů a lepší přípravu na jakékoli další narušení dodávek. Bylo přijato s ohledem na naléhavou potřebu, aby Unie reagovala dočasnými opatřeními v duchu solidarity mezi členskými státy.

¹ Nařízení Rady (EU) 2022/1369 ze dne 5. srpna 2022 o koordinovaných opatřeních ke snížení poptávky po plynu (Úř. věst. L 206, 8.8.2022, s. 1).

- (3) Podle nařízení (EU) 2022/1369 měly členské státy vyvinout maximální úsilí ke snížení své spotřeby plynu o 15 %, a to nejprve v období od 1. srpna 2022 do 31. března 2023, a poté, co nařízení Rady (EU) 2023/706² prodloužilo použitelnost nařízení (EU) 2022/1369, v období od 1. dubna 2023 do 31. března 2024. V případě, že by se opatření k dobrovolnému snížení poptávky ukázala pro řešení rizika závažného výpadku dodávek jako nedostatečná, byla Rada zmocněna vyhlásit na návrh Komise výstrahu na úrovni Unie, čímž by se aktivovalo povinné snížení poptávky. Členské státy přijaly opatření ke snížení své příslušné poptávky po plynu v duchu solidarity, která vedla k účinnému snížení poptávky po plynu v celé Unii o více než 15 %, a to od srpna 2022 do prosince 2023.
- (4) Podle nařízení (EU) 2022/1369 provedla Komise do 1. března 2024 nový přezkum tohoto nařízení s ohledem na obecnou situaci v oblasti dodávek plynu do Unie a předložila Radě zprávu o hlavních zjištěních.

² Nařízení Rady (EU) 2023/706 ze dne 30. března 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2022/1369, pokud jde o prodloužení období snižování poptávky u opatření ke snižování poptávky po plynu a posílení podávání zpráv a sledování jejich provádění (Úř. věst. L 93, 31.3.2023, s. 1).

- (5) Ve své zprávě dospěla Komise k závěru, že ačkoli se situace v oblasti bezpečnosti dodávek plynu díky cíleným investicím a řadě opatření zlepšila, včetně snížení poptávky na základě nařízení (EU) 2022/1369, zůstává obecná situace v oblasti bezpečnosti dodávek citlivá. Světový trh s plynem zůstává napjatý a před začátkem období 2025–2027 se neočekává žádné významné zvýšení globálních kapacit pro zkapalňování, přičemž další rizika nepříznivého vývoje, která mohou stávající situaci v oblasti bezpečnosti dodávek zhoršit, přetrvávají. Komise rovněž dospěla k závěru, že snížení poptávky významně přispělo k postupnému ukončení využívání přibližně 65 miliard metrů krychlových ruského plynu v roce 2023, zejména v domácnostech a průmyslových odvětvích. V roce 2023 bylo snížení poptávky klíčové pro ukončení zimy s odpovídajícími úrovněmi skladování a pro zajištění nezbytné flexibility v létě, aby byla splněna povinnost 90% skladování stanovená nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1938³.

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1938 ze dne 25. října 2017 o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu a o zrušení nařízení (EU) č. 994/2010 (Úř. věst. L 280, 28.10.2017, s. 1).

- (6) Nedávne případy významné volatility cen, mimo jiné v létě a na podzim roku 2023, kdy se ceny během několika týdnů zvýšily o více než 50 %, způsobené událostmi, jako byly stávky v australských zařízeních pro vývoz zkapalněného zemního plynu (LNG) a narušení plynovodu Balticconnector, ukazují, že pokud jde o poptávku a nabídku, mají i relativně malé otřesy nadále dopad na tržní ceny. Za těchto podmínek může obava z potenciálního nedostatku vyvolat v celé Unii systémové reakce se závažnými dopady na ceny energií. Kromě toho v důsledku výrazného poklesu dovozu plynu z ruských plynovodů v uplynulém roce dostupnost celkových dodávek plynu do Unie ve srovnání s obdobím před krizí značně poklesla. V roce 2023 plynovody do Unie přivedly přibližně 25 miliard m³ ruského plynu a v ruské dodávky představovaly pouze 15 % celkového dovozu do Unie (potrubního a zkapalněného zemního plynu) ve srovnání se 45 % v roce 2021.
- (7) Vzhledem k přetrvávající napjaté rovnováze mezi nabídkou a poptávkou může mít narušení dodávek plynu značný dopad na ceny plynu a elektřiny a mohlo by poškodit hospodářství Unie tím, že ovlivní její konkurenceschopnost a bude mít negativní dopad na občany a podniky v Unii. Za tímto účelem se doporučuje pokračovat v koordinovaném snižování poptávky členskými státy v duchu solidarity, mimo jiné za účelem umožnění účinného doplňování skladovacích kapacit s minimálním narušením trhu, což v důsledku přispěje k zajištění bezpečnosti dodávek plynu před zimou 2024–2025. Proaktivní a koordinované úspory snižují riziko negativního dopadu, který by měl potenciální nedostatek plynu na konkurenceschopnost průmyslových odvětví Unie.

- (8) Od vstupu nařízení (EU) 2022/1369 v platnost se značně zlepšila úroveň připravenosti trhu s plynem a bezpečnost dodávek v Unii. Přetrvávají však rizika pro bezpečnost dodávek energie v Unii, neboť celosvětová situace na trhu s plynem zůstává napjatá a ceny jsou stále na vyšší úrovni než před krizí. Tuto situaci ještě zhoršuje volatilita trhu vyplývající mimo jiné z napjatých geopolitických okolností, což v současné době dokládá mimo jiné krize na Blízkém východě a v Rudém moři. Vzhledem k narušení dodávek plynu a napjatosti na trhu v posledních měsících se dvanáct členských států stále nachází na úrovni včasného varování či výstrahy, jak jsou vymezeny v nařízení (EU) 2017/1938.
- (9) Tyto možné obtíže ohledně bezpečnosti dodávek ještě zhoršuje řada dalších rizik, včetně ukončení stávající dohody o tranzitu ruského plynu přes Ukrajinu ke dni 31. prosince 2024, jež umožnila v roce 2023 přepravit přibližně 14 miliard m³. Dalšími riziky jsou možné oživení asijské poptávky po LNG, které by snížilo dostupnost plynu na světovém trhu s plynem, studená zima 2024–2025, což by mohlo vést ke zvýšení poptávky po plynu v Unii až o 30 miliard m³, extrémní povětrnostní jevy, které by mohly mít dopad na skladování vodní energie a výrobu jaderné energie v důsledku nízké hladiny vody, a následné zvýšení poptávky po výrobě energie z plynu. Další rizika vyplývají z dalšího potenciálního narušení kritických infrastruktur, jako byly sabotážní akce proti plynovodům Nord Stream v září 2022 a narušení plynovodu Balticconnector v říjnu 2023, a zhoršení geopolitického prostředí, zejména v regionech důležitých pro bezpečnost dodávek energie do Unie, jako je Ukrajina, Ázerbájdžán a Blízký východ.

- (10) Světové trhy s plynem jsou stále napjaté a předpokládá se, že tato situace ještě bude po určitou dobu přetrvávat. Jak uvedla Mezinárodní energetická agentura (dále jen „IEA“) ve své zprávě o střednědobém výhledu v oblasti zemního plynu 2023, celosvětové dodávky LNG v letech 2022 a 2023 vzrostly jen mírně (v prvním případě o 4 % a ve druhém o 3 %). Ve Světovém energetickém výhledu z roku 2023 IEA uvedla, že rovnováha na trhu zůstane podle předpokladů v nejbližší budoucnosti nejistá, dokud nebudou uvedeny do provozu nové kapacity pro výrobu LNG, k čemuž by mělo dojít v letech 2025–2027.
- (11) Nedávno přijaté směrnice (EU) 2023/1791⁴ a (EU) 2023/2413⁵ pomohou dosáhnout cílů Unie v oblasti dekarbonizace a v blízké budoucnosti strukturálně snížit poptávku v souladu s globálním hodnocením COP28, které uznává potřebu spravedlivého, řádného a spravedlivého přechodu od fosilních paliv v energetických systémech. Ačkoli opatření, která členské státy za účelem provedení těchto směrnic přijmou, nebudou během doby uplatňování tohoto doporučení z velké části v platnosti, přispějí ke snížení poptávky po plynu v letech po provedení uvedených směrnic. Vzhledem k tomu, že některá důležitá opatření obsažená ve výše uvedených směrnicích budou muset být provedena teprve do října 2025, je vhodné doporučit snížení poptávky po plynu na přechodné období do okamžiku, než budou uvedené směrnice provedeny.

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791 ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955 (Úř. věst. L 231, 20.9.2023, s. 1).

⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2413 ze dne 18. října 2023, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001, nařízení (EU) 2018/1999 a směrnice 98/70/ES, pokud jde o podporu energie z obnovitelných zdrojů, a zrušuje směrnice Rady (EU) 2015/652 (Úř. věst. L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

- (12) Snížení poptávky po plynu ze strany členských států může přispět zejména k naplnění podzemních zásobníků, aby byla zajištěna odpovídající úroveň bezpečnosti dodávek pro zimu 2024–2025 a aby se zabránilo přetrvávajícímu nedostatečnému naplnění zásobníků do zimy 2025–2026. Pokračující snižování poptávky po plynu rovněž pomůže udržet tlak na snižování cen ve prospěch spotřebitelů a konkurenceschopnosti průmyslu v Unii.
- (13) Doporučení úspor plynu by nemělo mít vliv na potřebu dodržovat cíle členských států v oblasti dekarbonizace. Toto doporučení by proto nemělo členské státy odrazovat od toho, aby pokračovaly v přechodu od uhlí na plyn například pro výrobu elektřiny, pokud tento přechod pomůže členským státům dosáhnout jejich cílů v oblasti dekarbonizace uvedených v jejich integrovaných vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu stanovených nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999⁶.

⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013 (Úř. věst. L 328, 21.12.2018, s. 1).

- (14) Ustanovení o snížení poptávky obsažená v tomto doporučení nadále zohledňují zvláštní okolnosti. Při rozhodování o opatřeních ke snížení poptávky po plynu členské státy mohou zvážit zohlednění takových zvláštních okolností, mimo jiné snížením doporučeného cíle pro snížení poptávky po plynu, pokud členský stát čelí krizi v elektroenergetice podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/941⁷. Tento scénář by mohl zahrnovat i omezení úměrné významnému nárůstu spotřeby plynu k výrobě elektřiny potřebné v důsledku vývozu výrazně většího množství elektřiny do sousedního členského státu z důvodu výjimečných okolností, jako je nízká dostupnost elektřiny vyráběné z vodních zdrojů nebo z jaderné energie v dotčeném členském státě nebo v sousedním členském státě, do kterého se vyváží výrazně více elektřiny,

PŘIJALA TOTO DOPORUČENÍ:

⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/941 ze dne 5. června 2019 o rizikové připravenosti v odvětví elektroenergetiky a o zrušení směrnice 2005/89/ES (Úř. věst. L 158, 14.6.2019, s. 1).

- 1) Členským státům se doporučuje, aniž jsou dotčeny jejich povinnosti podle nařízení (EU) 2017/1938, aby řešily potíže s dodávkami plynu s cílem zajistit bezpečnost dodávek plynu v Unii v duchu solidarity prostřednictvím lepší koordinace, sledování a podávání zpráv o vnitrostátních opatřeních ke snížení poptávky po plynu.
- 2) Pro účely tohoto doporučení se rozumí:
 - a) „spotřebou plynu“ celkové dodávky zemního plynu pro činnosti na území členského státu, včetně konečné spotřeby domácností, průmyslu a výroby elektřiny, ale s výjimkou, mimo jiné, plynu použitého k plnění skladovacích kapacit, v souladu s definicí spojení „dodávky, přeměna a spotřeba plynu“ používanou Komisí (Eurostatem);
 - b) „referenčním obdobím“ období od 1. dubna 2017 do 31. března 2022;
 - c) „referenční spotřebou plynu“ objem průměrné spotřeby plynu v členském státě během referenčního období; v případě členských států, ve kterých se spotřeba plynu v období od 1. dubna 2021 do 31. března 2022 zvýšila alespoň o 8 % ve srovnání s průměrnou spotřebou plynu během referenčního období, se referenční spotřebou plynu rozumí pouze objem spotřeby plynu v období od 1. dubna 2021 do 31. března 2022;
 - d) „vstupní surovinou“ neenergetické využití zemního plynu, jak je uvedeno v energetických bilancích Komise (Eurostatu).

- 3) Členským státům se doporučuje, aby snížily svou spotřebu plynu během období od 1. dubna 2024 do 31. března 2025 (dále jen „období snižování“) alespoň o 15 % ve srovnání se svou průměrnou spotřebou plynu v referenčním období. .
- 4) Za účelem snížení spotřeby plynu v každém členském státě během období snižování se doporučuje, aby poptávka po plynu byla o 15 % nižší než jeho referenční spotřeba plynu.
- 5) Toto doporučení není určeno členskému státu, jehož elektrizační soustava je synchronizována pouze s elektrizační soustavou třetí země v případě, že je desynchronizována od soustavy této třetí země a po dobu, po kterou jsou k zajištění bezpečného a spolehlivého provozu energetické soustavy zapotřebí služby izolované energetické soustavy nebo jiné služby poskytované provozovateli přenosové soustavy.
- 6) Toto doporučení není určeno členskému státu po dobu, po kterou není přímo připojen k propojené plynárenské soustavě jakéhokoli jiného členského státu.

- 7) Pro účely cíle snížení poptávky po plynu uvedeného v bodě 4 mohou členské státy, které rozhodují o opatřeních ke snížení poptávky po plynu, zvážit zohlednění zvláštních okolností tím, že:
- a) odečtou od referenční spotřeby plynu použité pro výpočet cíle snížení poptávky objem plynu rovnající se rozdílu mezi jejich průběžným cílem pro 1. srpen 2022 stanoveným v příloze 1a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1032⁸ a skutečným objemem uskladněného plynu ke dni 1. srpna 2022, pokud k tomuto datu splnily průběžný cíl;
 - b) odečtou od referenční spotřeby plynu, která se používá pro výpočet cílového povinného snížení poptávky, objem plynu spotřebovaného během referenčního období jakožto vstupní surovina;
 - c) upraví referenční spotřebu plynu použitou pro výpočet cíle snížení poptávky odečtením objemu zvýšené spotřeby plynu v důsledku přechodu z uhlí na plyn používaný k dálkovému vytápění, pokud toto zvýšení v období od 1. srpna 2023 do 31. března 2024 činí alespoň 8 % ve srovnání s průměrnou spotřebou plynu během referenčního období, a v rozsahu, v jakém lze toto zvýšení přímo přičíst přechodu.

⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1032 ze dne 29. června 2022, kterým se mění nařízení (EU) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokud jde o uskladňování zemního plynu (Úř. věst. L 173, 30.6.2022, s. 17).

- d) sníží poptávku o 8 procentních bodů, pokud je jejich propojení s jinými členskými státy, měřeno v pevné technické vývozní kapacitě, ve srovnání s jejich roční spotřebou plynu v roce 2021 nižší než 50 % a pokud kapacita propojení s jinými členskými státy byla reálně využívána pro přepravu plynu na úrovni nejméně 90 % během předcházejícího měsíce, ledaže členské státy mohou prokázat, že nebyla žádná poptávka ani kapacita maximalizována a že jejich domácí zařízení na zkapalněný zemní plyn (LNG) jsou z obchodního a technického hlediska připravena přeměňovat plyn do jiných členských států až do výše objemů požadovaných trhem;
 - (e) dočasně sníží cíle snížení poptávky za účelem zmírnění rizika pro dodávky elektřiny, které by mohly potenciálně vést k elektroenergetické krizi na jejich vlastním území nebo v sousedním členském státě, zejména pokud neexistují žádné ekonomické alternativy, které by nahradily plyn nezbytný pro výrobu elektřiny, aniž by byla vážně ohrožena bezpečnost dodávek. Pokud se některý členský stát rozhodne snížit cíle snížení poptávky, doporučuje se mu, aby o tomto rozhodnutí a o jeho důvodech informoval Komisi.
- 8) Opatření, která si členské státy zvolí ke snížení poptávky, by měla být jasně vymezená, transparentní, přiměřená, nediskriminační a ověřitelná.
- 9) Při přijímání opatření ke snížení poptávky po plynu, která se dotknou jiných než chráněných zákazníků ve smyslu čl. 2 bodu 5 nařízení (EU) 2017/1938, se členským státům doporučuje, aby postupovaly podle objektivních a transparentních kritérií, která zohlední jejich hospodářský význam, jakož i, mimo jiné, tyto prvky:
- a) dopad narušení na dodavatelské řetězce, které jsou pro společnost kriticky důležité;

- b) možné negativní dopady v jiných členských státech, zejména na dodavatelské řetězce v navazujících odvětvích, která jsou pro společnost zásadní;
 - c) potenciální dlouhodobé škody na průmyslových zařízeních;
 - d) možnosti snížení spotřeby a náhrady výrobků v Unii.
- 10) Členským státům se doporučuje, aby při rozhodování o opatřeních ke snížení poptávky po plynu zvážily opatření ke snížení spotřeby plynu v elektroenergetickém odvětví, opatření na podporu přechodu na jiná paliva v průmyslu, vnitrostátní osvětové kampaně a povinnosti cíleně zaměřené na omezení vytápění a chlazení, na podporu přechodu na paliva z obnovitelných zdrojů a na snížení spotřeby průmyslem.
- 11) Členským státům se doporučuje, aby Komisi informovaly o opatřeních ke snížení poptávky po plynu, která dosud nebyla Komisi oznámena podle nařízení (EU) 2022/1369.
- 12) Členským státům se doporučuje, aby pokračovaly ve sledování provádění jakýchkoli opatření ke snížení poptávky po plynu na svém území, a aby prostřednictvím Eurostatu dále podávaly Komisi zprávy o své spotřebě plynu (v terajoulech, TJ) alespoň jednou za dva měsíce a nejpozději do 15. dne následujícího měsíce.
- 13) Doporučuje se, aby součástí zpráv určených Eurostatu bylo rozdělení spotřeby plynu podle odvětví, včetně spotřeby plynu v těchto odvětvích:
- a) vstupy plynu pro výrobu elektřiny a tepla;

- b) spotřeba plynu v průmyslu;
 - c) spotřeba plynu v domácnostech a službách.
- 14) Pro účely bodu 2 písm. a) a d) a bodů 12 a 13 by se měly za relevantní považovat definice a statistické zvyklosti stanovené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1099/2008⁹.
- 15) Komisi se doporučuje, aby společně s Koordinační skupinou pro otázku plynu zřízenou článkem 4 nařízení (EU) 2017/1938 podporovala provádění tohoto doporučení sledováním dosaženého snížení poptávky v jednotlivých odvětvích a přijatých opatření ke snížení poptávky po plynu.

V dne

Za Radu
předseda/předsedkyně

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1099/2008 ze dne 22. října 2008 o energetické statistice (Úř. věst. L 304, 14.11.2008, s. 1).